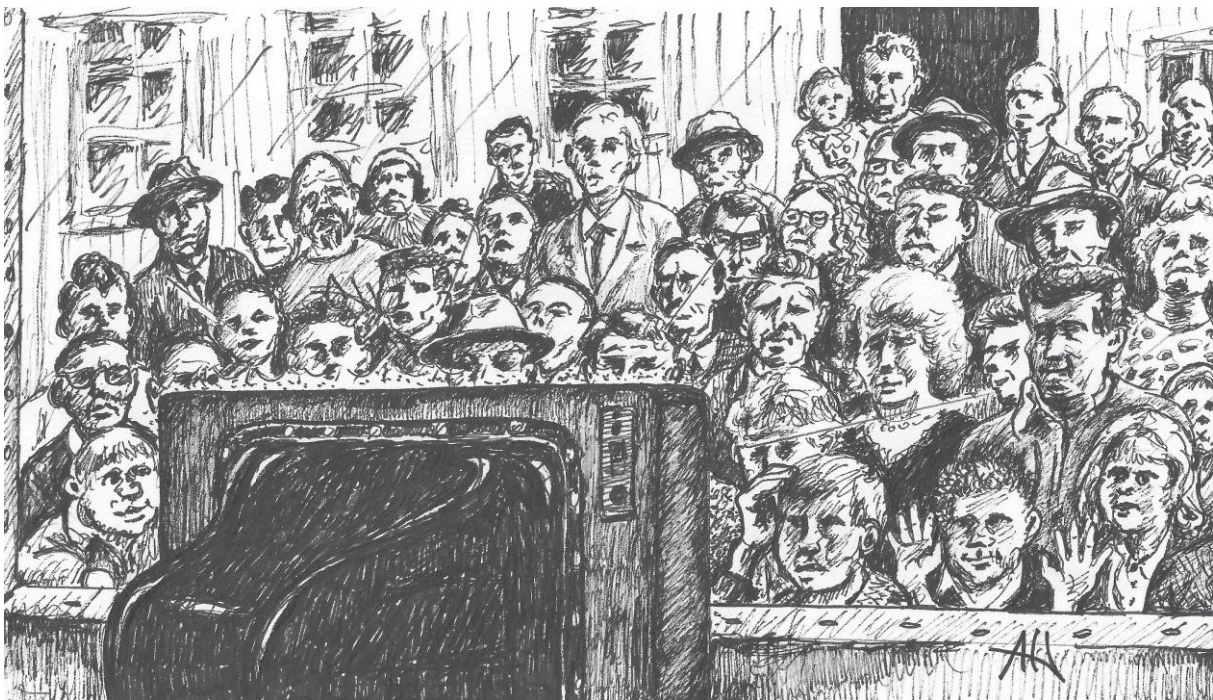

1975 Kabel-TV på Stjørdal

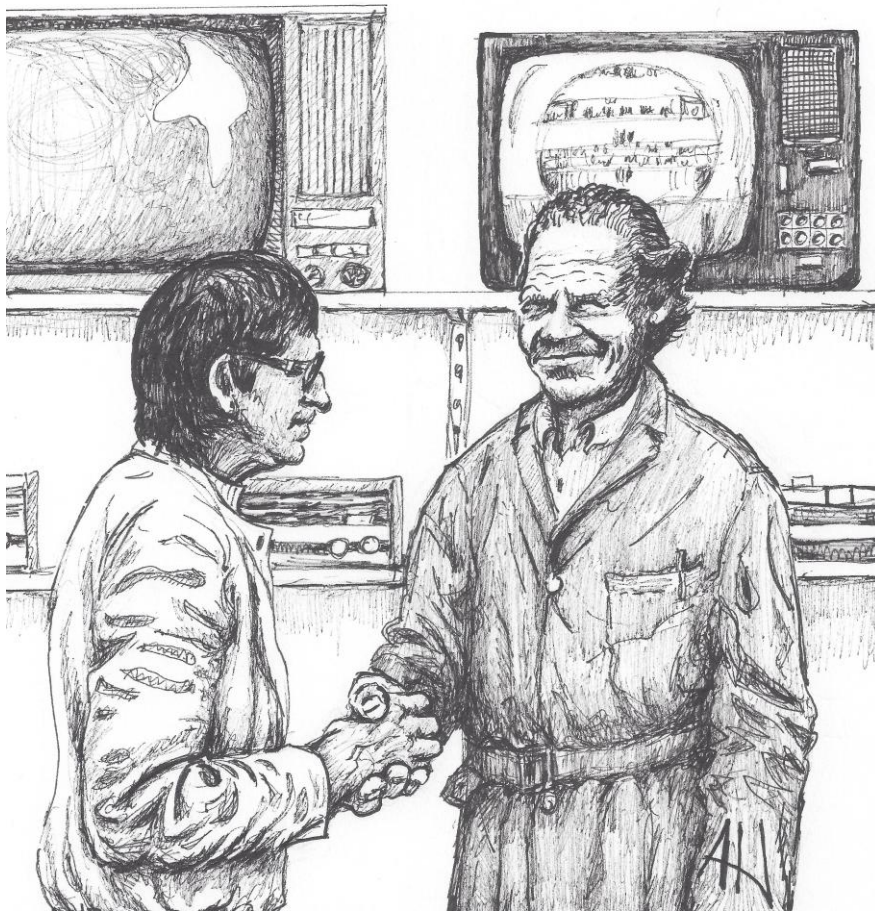
I september 1986 skrev journalist Torbjørn Foss i Stjørdalens Blad følgende om forholdet til dette nymotens media som dukket opp sist på 50-tallet: " I 1960 var det mange som dømte TV'en nord og ned. Slikt svineri ville de ikke ha i stua si." Han refererte blant annet til de som stod utenfor butikkvindue til Peder Strands radioforretning i Westgården. De kunne stå der og se på prøvebildet mens de ventet på kveldens sending. Så straks før klokken 20 forsvant prøvebildet, og ei vakker kvinne kom på skjermen og annonserte kveldens program som varte i en hel time, inklusivt noen minutter med Dagsrevyen. Og det var sending kun annenhver kveld. Et TV-apparat kostet ganske mye den gangen, ca. 2 600 kroner. Det var utrolig mye penger, mest en årslønn. Et TV-apparat var derfor utenkelig for den jevne mann og kvinne. TV var forbeholdt de kondisjonerte. Det i seg selv førte også til at motstanden økte, men de virkelige argumenter mot TV var at fjernsynet var nedbrytende på alle vis, passiviserte og eliminerte det sosiale og kulturelle. KrF-høvdingen Nils Lavik sa i en stortingsdebatt om TV på 50-tallet: "Kunne eg stogga fjernsynet, ville eg gjera det". KrF og Bondepartiet mente fjernsynet kunne konkurrere ut radioen, hvilket de vel fikk delvis rett i. De engstet seg også for at TV ville bli et byfenomen og at ikke hele landet fikk se TV. Og det stemte vel også til å begynne med. Men det hjalp ikke. 25. juni 1957 vedtok Stortinget at man skulle bygge ut et fjernsynsnett i Norge.

Nysgjerrigheten overtok, og etter hvert som interessen og produksjonen økte, sank prisen, og etter noen år var det allemannseie. Likevel var det i en overgangsfase kun noen få som hadde fjernsynsapparat. Og de som hadde, fikk besøk av omtrent hele bygda. Den offisielle åpningen av fjernsynssendinger i Norge var i 1960. Trøndelag kom på kartet i 1961. Og den virkelige store boomen kom opp mot OL i 1964. Flere forhandlere av fjernsynsapparat bygde ut mottakermuligheter i krinker og kroker. Fargefjernsynet kom til Norge i 1970. Men så skulle Stortinget si sitt gjennom en debatt i 1971. Dagbladet gikk mot fargefjernsyn. Den 10. desember 1971 vedtok Stortinget med 94 mot 34 stemmer at fargefjernsyn skulle innføres

som en prøveordning. Den første sendingen i farger var kong Olavs nyttårstale i 1971. I 1972 kom en rekke prøvesendinger, som siste land i Vest-Europa. Likevel regner en først 1975 som året for ordinære fargesendinger. Det året ble et annet viktig år for fjernsynet i nettopp Stjørdal.

Eivind Bones møtte Asbjørn Opdal på elektroavdelingen på Samvirkelaget, hvor Asbjørn var sjef. Bones var innom for å kjøpe seg et stereoanlegg. Opdal hadde bakgrunn fra mottak av svensk TV fra sin tidligere jobb i Mysen, hvor han var ansatt i et firma som spesialiserte seg på svensk TV. I Østfold ville folk ha både norsk og svensk TV, ved hjelp av såkalte "svenskeantenner". Bones og Opdal var begge interesserte i TV, og kom i prat om muligheten for å få inn svenske TV-signaler på Stjørdal. Asbjørn Opdal hadde erfaring fra 1959. Hans første jobb innen TV-bransjen fikk han som nyutdannet radiotekniker hos Blaupunkt i Oslo. Det gikk ikke lenge før firmaet mest måtte

Eivind Bones møter Asbjørn Opdal

legge radioapparatene til side, en ny industri var på gang, nemlig montering av TV-apparater. Firmaet i Oslo var ett av de aller første som startet import av apparater. De kom i løse deler, bilderør, chassis og annet tilbehør. Opdal måtte sette dette sammen, og bygde seg opp en sterk ekspertise på TV-apparater. Det var selvsagt sort/hvitt på den tiden. Ideen om mottak og distribusjon av svensk TV hadde Opdal som nevnt med seg fra Mysen. I tillegg hadde Mysen et kabelanlegg. Det var ikke stort, og omfattet kun 20 husstander i et borettslag, men du verden det var stort på sin måte å få inn Sverige. De måtte lage spesialutstyr, egne fordelingsbokser og frekvensomformere, faktisk de først av sitt slag i landet. Prosjektet var nok heller ikke hundre prosent vellykket da det var dårlig med forsterkere. På Mysen var

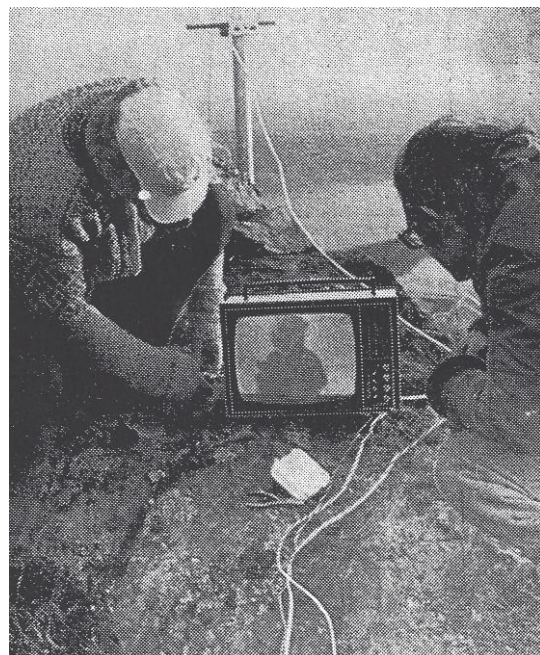
firmaet som Opdal jobbet i eneimportør av det finske TV-merket Helkama. Helkama fylte ikke helt de norske kravspesifikasjonene, men Asbjørn tok utfordringen og modifiserte apparatene slik at de ble godkjent og fikk innpass på det norske markedet til NRK. For å nå fram til folk som lå i skyggesonen var distribusjon på kabel eneste alternativet. Denne erfaringen var nyttig ballast når Asbjørn kom til Stjørdal og puslet med tanken om tilsvarende utbygging her i Trøndelag. Allerede under første samtale mellom Eivind Bones og Asbjørn Opdal, skjønnte Bones at her hadde han funnet rett mann for rett arbeid. De to tenkte så likt. Eivind Bones visste at han hadde funnet en mann med utrolig teknisk innsikt.

Kona til Asbjørn Opdal, Hardis, forteller at gubben alt fra barnsben viste teknisk interesse, og mekket på vekkerklokker, separatorer og diverse apparater for å se hvordan ting var sammensatt. Og av delene laget han leker til småbrødrene sine. Dette ble så anerkjent at unger på nabogårdene kom til Asbjørn med urverk og annet som de ville han skulle lage leker av. En gang plukka han i stykker slåmaskina på gården for å se hvordan den fungerte, men satte den også sammen igjen. Da var faren hans (Håkon) stolt, men også engstelig da han en dag fant slåmaskina oppløst i smådeler. Asbjørn var kreativ og tålmodig og kunne sitte i timevis i vognbua og eksperimentere. I 4 - 5 års alderen ble han syk med diabetes. Dette førte til lange sykehusopphold, som igjen førte til mangelfull skolegang de første skoleårene. Etter folkeskole og framhaldsskole gikk han på Stjørdal yrkesskole, linje mekaniske fag under kyndig veiledning av lærer Pål Eggen. Asbjørn var så ivrig at han tidlig ble ferdig med å lage modellene i læreplanen og fikk dermed ekstraoppgaver som å lage tenger og annet verktøy. Deretter fikk han velge selv, deriblant laget han en flymotor til modellfly - helt fra grunnen av. Mange av disse gjenstandene finnes fortsatt.

Tilbake til de to gründerne. Når Mysen klarte det, mente Eivind og Asbjørn, så burde Stjørdal også være egnet avstandsmessig for å få inn svensk TV. Men topografien her, med høye fjell ved grensa var en utfordring. Kunne det finnes «smutthull» hvor signalene kunne passere? Ideen fikk modne fram til tidlig syttitallet. Eivind Bones og Asbjørn Opdal begynte å saumfare høydedragene rundt Stjørdal på jakt etter tilstrekkelig signalstyrke fra Sverige. De innså raskt at skulle de lykkes i så måte, måtte de opp på Forbordsfjellet. Siden Asbjørn hadde

Asbjørn med antennene, på leting etter stabilitet

Faksimile fra Bladet

både TV-antenne og måleinstrument bestemte de seg for å gjøre et forsøk, og en dag dro de opp og satte i gang å søke etter Sverige TV1 på senderen fra Østersund. Etter en del søk og leting, fant de et punkt som de mente kunne være stabilt. De satte opp utstyr for måling av stabiliteten. Fra sin tid på Østlandet hadde Asbjørn et par kontakter i firma Gjerull & Co, Erik Nordli og Tormod Sparstad som hadde kompetanse innen ”svenskeantenner” fra østlandet. Sparstad ble interessert, og ville gjerne komme oppover med mer nøyaktige instrumenter. Han kom og satte i gang med målinger av signalstyrke og stabilitet. Det viste seg etter hvert at signalene var stabile over tid, og etablering av selskapet og utbygging kunne begynne.

For å transportere signalene ned til bygda stod det mellom to alternativer: radiolinje eller kabel. De hadde kjennskap til at Televerket hadde en ledig radiolinje-link på Forbordsfjellet. Derfor ble det søkt om å få benytte denne. Siden behandlingstiden på søknaden var uviss, fortsatte prosjektering med tradisjonell kabeloverføring. Utfordringen her var at det ville kreve mange signalforsterker underveis for å nå fram, noe som var svært lite hensiktsmessig med tanke på feilretting og vedlikehold. Det var da Tormod Sparstad kom med en genistrek - å konstruere frekvensomformere som omformet signalene til bølgebånd hvor signaltapet i kabelen var langt mindre. Det resulterte i at det krevdes bare en forsterker på strekningen mellom mottakeranlegget på fjellet og sentralen i Stokkanvegen. Den ble plassert midt på strekningen, ved Holan, nær vei og med tilgang til strøm. Søknaden om å benytte Televerkets link ble aldri besvart!

Opdal og Bones så nok flere skjær i sjøen, men startet i mars 1975 selskapet A/S Kabel-TV i Stjørdal med 50 % til hver av eierne Asbjørn Opdal og Eivind Bones. Allerede før selskapet startet formelt opp, hadde Opdal og Bones gjort noen forfektinger. Blant annet fått et potensielt prosjekt godkjent av Flysikringen (Luftfartsdirektoratet), som hadde vitale signalsystemer på Forbordsfjellet. Likeledes var det hele selvsagt et økonomisk anliggende, med en meget høy grad av egenrisiko. De anså raskt at skulle de makte et slikt prosjekt måtte de pantsette alt de hadde og eide, og enda mer til. Det kunne gå riktig ille. De satte hus og hjem i pant for å få lån til å realisere prosjektet. Asbjørn utviklet en kabelplog som la kabel og merkebånd i en og samme operasjon. Prototypen ble laga på daværende Stokkesmia i Husbyvegen (for de som husker). Smeden Stokke hadde ikke noe tro på konstruksjonen, og sa at han ikke ville lage ting som ikke virket, men Asbjørn sa at han bare skulle følge tegninga. Og etter litt prøving og justeringer fungerte plogen perfekt. Plogen, som ble trukket av traktor med vinsj, gjorde arbeidet med legging av kabel mye kjappere slik at utbyggingstakten økte betydelig. Det var en frisk satsing, for å si det mildt. De visste i tillegg at det ville bli et forferdelig slit. Den grove beregningen tilsa en initiert investering på en halv million. En svimlende stor sum i 1974. Finansieringen måtte komme via avgifter fra den enkelte forbruker. Det ble i første omgang antydnet en engangssum på kroner 1 500 pr. enebolig for å koble seg på anlegget. For rekkehus

*Asbjørn med sin egenutviklede kabelplog
(Faksimile fra Bladet)*

og lignede vil avgiften trolig bli mindre. Bones og Opdal skjønte at skulle de klare å realisere prosjektet var de avhengig å få med seg 500 abonnenter i første omgang. På denne tiden var det et ganske så omdiskutert kabelanlegg i Trondheim. De beregnet å koste minimum kroner 2 500 pr. husstand. Det skal legges til at de godeste herrer Opdal og Bones virkelig tenkte stort i 1974. Da uttaler Eivind Bones i Stjørdalens Blad 8. oktober at de så for seg muligheter utenfor Stjørdal, faktisk en forlenget kabel via Malvik til Trondheim, hvor de antok mellom 10 000 og 15 000 husstander med fellesanlegg. At optimismen var stor og framtidsrettet tilsier følgende uttalelse fra Opdal og Bones til en lokalavis: "Om noen år kan vi kanskje ta inn hele verden ved å vri på kanalvelgeren". Sannelig fikk de rett der også!

Det er på sin plass å ta med en setning fra en utskremt reporter fra lokalpressen, etter å ha intervjuet Opdal og Bones om planene: "Dersom interessen er stor nok, vil folk i Stjørdal neste år på denne tiden ha to TV-programmer å ergre seg over".

Men så var det dette berømte uttrykket nevnt tidligere i kapitlet her, nemlig: "Skjær i sjøen". Opdal og Bones støtte selvsagt på disse før de etablert sitt selskap i mars 1975. I februar samme året kom nemlig byråkratene og datidens tilsyn på banen. "Det offentlige" skulle ha kontroll, politiske forgreninger langt inn i NRK fryktet konkurransen og faren for at monopolet skulle rakne. En stilte spørsmål om dette med Kabel-TV var lovlig. NRK's juridiske kontor snakket om tilfeller av ulovlig programoverføringer. Når byråkrater og monopolister begynner å snoke, kan til og med de mest optimistiske gi opp. Og oppe i alt dette begynte svenske kunstnerorganisasjoner å bjeffe om forbud. Nordisk Råd snakket om at Televerket skulle overta driften og den videre utbyggingen av fellesantenner og kabelanlegg.

Av og til gikk det på livet løs. Eivind Bones ble en gang hivd av i en kurve øverst i Forbordsfjellet. Det ble ikke oppdaget før Asbjørn Opdal kom ned til bommen ved Skatval kirke

Men her i Stjørdal var alle private og offentlige instanser unntatt NTE positive til prosjektet. NTE forsøkte sågar i brev til Formannskapet den 21. november 1975 å få Stjørdal kommune til å trekke tilbake gravetillatelsen Kabel-TV hadde fått av 3. november til å grave på kommunal grunn. Men de klarte det ikke. Etter en runde med Tormod Sparstad vedrørende finansieringen av prosjektet, bestilte de kabel i form av 3 000 m luftkabel og 3 500 m

jordkabel. Dette var en type som ikke hadde garanti på lengere enn 10 år. Det måtte kalkuleres inn i det økonomiske regnestykket. Kabelanlegget i Stjørdal ville bli det første nord av Hamar.

Asbjørn Opdal ble født 21. august 1934 i Skage i Overhalla kommune. I 1953 gikk turen til Oslo yrkesskole, som den gang var eneste lærested i Norge som utdannet radio- og TV-teknikere. Han gikk der fram til 1957. Etter eksamen fra Oslo yrkesskole i 1957 startet han som radio og tv-tekniker hos David-Andersen radiofabrikk, deretter hos Blaupunkt. Asbjørn giftet seg 5. september 1959 med Hardis Alica Haug, fra Måneset i Nærøy kommune. De fikk barna Harald: 9. januar 1960, Ståle: 18. august 1961 og Kari Astrid: 9. januar 1966. De flyttet til Mysen, Østfold i januar 1960 hvor Asbjørn fikk jobb som R & TV-tekniker hos firmaet a/s Utstyr Mysen. Asbjørn m/familie flyttet til Stjørdal i november 1962. Han ble da ansatt som avdelingsleder ved Stjørdal Samvirkelag, elektrisk avdeling. Asbjørn sluttet på Stjørdal samvirkelag i 1975 for å jobbe på heltid i Kabel-TV. Hardt fysisk arbeid var ikke alltid bra kombinasjon med hans diabetessykdom, noe som førte til at han etter hvert mistet synet. Først på det ene øyet da han i et krafttak fikk snøskutereren på rett kjøll etter et feilrettingsoppdrag en stormfull vinterkveld på Forbordsfjellet. Asbjørn Opdal fikk blødning på det indre øyet i 1980, ble nesten hundre prosent blind, og kunne ikke se TV. Han gjennomgikk en operasjon for å berge synet på det ene øyet, men så kom en ny blødning. Hele livet levde Asbjørn i og med bilder. I ungdommen drev han med maling og tegning. Interessen for det visuelle tok han med seg inn i sitt yrkesaktive liv. Så ble alt så uendelig mørkt. En dimensjon ble borte. Asbjørn Opdal døde i 1993.

Eivind Bones ble født 05. mai 1937 i Leksvik. Etter endt folke- og framhaldsskole startet han i elektrikerlære hos firma E. Fjeldseth i Trondheim 16. august 1954. Førstegangstjeneste ble unnagjort i feltartilleriet i Fredrikstad og ved Brig N på Setermoen 1955-1957. Deretter var det tilbake til praksis hos Fjeldseth 1958-1960. Så fulgte Trondheim tekniske skole 1961-1963. Bones ble ansatt som elektrokonulent hos Nissen & von Krogh 1963-1964, og fra 15. mai 1964 ble Eivind Bones ansatt ved NTE på Stjørdal som installasjonskontrollør. Den 1. januar 1969 ble han installasjonssjef, og avdelingsbestyrer i 1986. Bones gikk av med pensjon i 1999. På 50-tallet hadde Eivind en onkel i Leksvik som var veldig interessert i radio og TV. Han reparerte radioer og skaffet seg et TV-apparat og bygde antenner. NRK hadde ikke kommet i gang med prøvesendinger enda, men denne onkelen trodde det skulle være mulig å ta inn Sverige fra Østersundsenderen. Sommeren 1953 fikk han det endelig til. TV 1 Østersund kom inn på skjermen. Det var mye "snø" i bildet og det forsvant i lange perioder, men det var og flere perioder med ganske fine forhold. Eivind erindrer de satt og så kroningen av dronning Elisabeth i direktesending 2. juni 1953. Det var nok da Bones fikk den virkelige interessen for TV. Eivind ble gift med Aud 13. juli 1963, og har tre barn: Geir: 30. april 1964, Kjersti: 31. desember 1966 og Siri 4. april 1973.

I april 1975 var meningen å påbegynne kabelleggingen. Men slik skulle det ikke gå. I overført betydning måtte A/S Kabel-TV legge ut den berømte plakaten: "*Beklager - teknisk feil*". Leverandøren i Østerrike hadde gjort en riktig blunder og solgt den bestilte kabelen til en annen kjøper. Beregnet utsettelse på minst fire måneder. Starten kunne ikke bli mer kritisk. En slik forsinkelse kunne i praksis bety ett år, i og med at våren/sommeren var essensiell for nettopp å få lagt relaterte kabel.

Heldigvis klarte Eivind Bones å få løst floken ved å forhandle seg frem til en kabelproduksjon hos Norsk Elektrisk Kabelfabrikk. Dermed ble forsinkelsen redusert til to måneder, og i juni var kabelen på plass og foreløpig lagret nede ved veien som fører opp til Forbordsfjellet. Opdal hadde en gammel "gråtass" (Ferguson traktor), som ble benyttet til å frakte luftkabelen opp på toppen. Mens de ventet på kabelen, hadde de montert 40 stolper fra toppen av fjellet, ned via krigsminnesmerket (se *Stjørdalens krønike*, bind 3, side 133) og til vaieren til det gamle kalkbruddet i

Hollberget. En strekning i luftlinje på ca. tre kilometer. En dugnadsgjeng med venner og bekjente hjalp til med uttrekkingen av kabelen. Men et problem gjenstod. Hvordan få den fra Hollberget og ned på vaierfundamentet på flata? "*Det var da Asbjørn avslørte sine Reodor Felgenkvaliteter*", forteller Bones. Ved hjelp av en ramme og to sykkel felger fra en barnesykkel konstruerte Opdal en slags gondol som de skulle benytte for å feste kabelen til vaieren. Eivind Bones, som elektriker, ble valgt til å sitte i "gondolen" og feste kabelen til vaieren som ble firt ned. De "glemte" å varsle arbeidstilsynet før de satte i gang med dette, og

En litt nervøs Bones tester "gondolen"

En kan vel trygt si at Hollberget utgjorde en viss utfordring

like greit var vel det. Endelig var kabelen helt nede, og jobben med å teste signal kunne begynne. De fikk låne ei arbeidsbrakke, hvor de plasserte et kabelskap, et TV-apparat og instrumenter for å måle signalstyrken.

Det var med stor spenning signalet skulle testes. Både Sparstad og Nordli ble hentet opp fra Oslo for eventuelt å godkjenne signalet for videre distribusjon. Etter ytterligere flere dagers testing, både med stereoradio for svenske radiokanaler og med farge-TV fra svensk TV1, konkluderte Sparstad og Nordli med at signalene var OK.

Men de var bare kommet halvveis. Tre kilometer gjenstod. Til å legge jordkabelen fikk de hjelp av graveentreprenør Torleif Moen fra Hegra. Han brukte en såkalt kabelplog som de hadde fått låne hos Televerket. Det skal her innskytes at det høres så enkelt ut, det å legge en kabel, men en må ikke glemme byråkratene, tillatelser, nabovarsler - for ikke å snakke om alle avtaler med grunneierne. Et utrettelig planarbeid for å få lagt en kabel på en strekning av nærmere sju kilometer i utmark og innmark. Og bak i hodet lå NTE's belærende brev om erstatningskrav dersom andre kabler og ledninger ble skadet. Bare for å vise hvor mye arbeid som ligger bak byråkratisk, måtte Asbjørn Opdal ta seg permisjon fra jobben for å bli ferdig med kontraktskrivingen. Etter et par ukers graving var de fremme ved målet, Stokkanvegen 39 - Eivind Bones sin egen bolig. Her, i en kjellerbod, installerte de nytt mottakerutstyr og kunne starte testingen av signalene hele veien fra Forbordsfjell. På nytt ble Sparstad og Nordli hentet opp fra Oslo og testingen konkluderte med at signalstyrken ikke hadde endret seg fra Hollberget.

Veien hadde hittil vært temmelig kronglete både direkte og indirekte. Familiene Opdal og Bones hadde gjennom de siste årene brukt all fritid, ferier og alle penger på prosjektet. Alt de eide, stod og gikk i var satt inn i selskapet. Beløp som tilsvarte mangfoldige millioner kunne bli skyllet ned og vekk gjennom grøftene de grov. Og de visste det ville bli slik i flere år fremover. Bare det i seg selv ville ha knekket de fleste. Men optimismen og troen på prosjektet var meget stor. Et lyspunkt var den velvilje de møtte hos grunneierne, og ikke minst hos leverandøren av utstyr som ga langsiktig kreditt. Men likevel, det var et sjansespill, og ikke alle netter sov de like godt.

Bredbånd var på den tiden et ukjent begrep. Derimot ble svensk-TV ganske så kjent gjennom store oppslag i pressen. A/S Kabel-TV startet nå en forespørsel via flygeblad og annonser for å lodde interessen om prosjektet blant innbyggerne i Stjørdal. Interessen viste seg å være enorm. I og med at hovedsentralen lå i Stokkhaugan, ble det naturlig å starte der, og høsten 1975 følte Opdal og Bones at det var nok interessenter til å starte opp. Fagerlia og Sollia ble de første. Disponent Risvold, Asbjørns tidligere sjef på Domus, forlangte å bli abonnent nr. 1, og slik ble det! Det er klart det gikk litt tregt til å begynne med. Folk skjønnte ikke at de ikke trengte antenner. Men etter hvert skjønnte folk poenget. Interessen økte sakte,

Asbjørn i arbeid

men sikkert. Vi må huske på at dette var i en tid da NRK fortsatt hadde TV- og radiomonopol i Norge. Det var stor motstand fra NRK mot den virksomheten som Kabel-TV representerte. Men mest av alt fryktet NRK for radioens suverenitet. NRK følte sin posisjon truet, slik vel NRK alltid har gjort, og fortsatt gjør mot alt som lukter av konkurranse. Det er et under at NRK fortsatt eksisterer. Hele NRK-systemet og lisenssystemet er den siste krampetrekning fra noen politikere som i beste kommunistånd ønsker kontroll og statlig indoktrinering av andre.

I oktober 1975 ble de første to abonnenter tilkoblet anlegget, og interessen for svensk-TV steg betraktelig, slik Eivind Bones og Asbjørn Opdal hadde forutsett. Nå hadde de også bedre og mer oversikt over kostnadene, og tilkoblingsavgiften, alt inkludert, kom seg på 1 650 kroner, med dertil årsavgift på kr 150. Faktisk innenfor det de stipulert prosjektet med ett år tidligere. Og abonnentene fikk både radio og TV. 8. november 1975 var seks husstander tilkoblet, og før året var ute var de kommet opp i 26. Vinteren og frosten nærmet seg. Men Bones visste at det ville bli en *ny vår* for A/S Kabel-TV.

Våren og sommeren 1976 ble hektisk. Utpå høsten hadde de kommet så langt, at de antok at før jul ville Kvislabakken bli tilkoblet, og de forventet å sitte med over 300 abonnenter. Eivind Bones sa følgende til lokalpressen: "*Vi regner ikke med å bli plaget av noen form for arbeidsløshet*".

De fortsatte letingen etter signaler fra TV2 Sverige på Forbordsfjellet og i 1978 lyktes de også der og fant stabilt signal på en bestemt plass. Antenne måtte bestilles og transporteres til toppen. Dette var en sort parabolantenne (4 m i diameter), men ved hjelp av lange stolper og «Gråtassen» fikk de den på plass. Via denne store antennen begynte de å ta inn andre kanaler også, og UKA (studentene i Trondheim) hadde sin egen radiokanal.

I april 1981 hadde selskapet nærmere 1 300 abonnenter, og dermed kunne om lag 6 - 7 000 mennesker i Stjørdal se og høre på "søta bror". Diskusjonen om kommende fjernsynssatellitter tok seg opp. A/S Kabel-TV hadde konsolidert seg ytterligere. Eivind Bones hadde sentralen i huset sitt, og Asbjørn Opdal var nå heltidsansatt. Sistnevnte hadde konstruert en spesialplog

for legging av kabel i plen. "Jeg garanterer, - ei uke etterpå er det ikke mulig å se hvor vi har lagt kabelen", sa Asbjørn til Trønderavisa. Men sannelig var det utfordringer. Flere ganger måtte de krysse Europaveger, under gamle nedlagte taksebaner for fly fra krigen og tidligere nedgravde ledninger, for ikke å si etterlatenskaper fra krig og fred. "Før i tiden" grov en ned det en ville fjerne. At utbygging videre til Trondheim lå i bakhodet til gründerne er det ingen tvil om. Her var et stort "jomfruelig" marked. Men de innså at en så stor satsing krevde store ressurser, og kapital hadde de lite av. Derfor krevdes det samarbeid med andre. I 1980 hadde de funnet en partner. I elektrofirmaet Fjeldseth a/s så de en stor robust organisasjon som hadde stor tro på prosjektet, og avtale med Fjeldseth a/s ble fremforhandlet. Den bestod i at a/s Kabel-TV skulle levere svensk TV signal fram til bygrensen. Her skulle Fjeldseth a/s ta over og bygge ut og drifte kabelnett i Trondheim. Bones og Opdal hadde allerede prosjektert og klarert rettigheter med kabeltrase til Trondheim. Det gjenstod bare en liten hindring. Fjeldseth a/s måtte få anledning til å grave og legge kabler i Trondheim kommunes grunn. Søknad om slik tillatelse ble sendt til Trondheim kommune, men ble innstilt med avslag fra kommunalråden med begrunnelse at det var bedre om Televerket tok seg av dette. (Husk det var i monopoltiden). Søknaden ble avvist - så her stoppa utbyggingen sørover. Noen år senere startet Televerket, nå Canal digital, å bygge ut kabelnett i Trondheim under betegnelsen «prøveprosjekt». Harald Opdal forteller: *"De hadde tenkt på alt fra Kabel-TV's side med hensyn til kabelfremføring til Trondheim. Til og med at kabelen måtte krysse Stjørdalselva. Det skulle skje ved å grave ned kabelen i elvebunnen ved hjelp av kabelplogen. Det ville bli behov for dykker med kjennskap til kabelplogen for å gjøre dette, så derfor «sponset» a/s Kabel-TV et dykkerkurs på meg mens jeg var i forsvaret."*

I 1982 falt Trondheim bort. Et nyopprettet selskap i byen prøvde seg, men fikk problemer med svenskene. Naboen i øst hadde også vært ute etter opphavsrett og fortjeneste på A/S Kabel-TV på Stjørdal, men ikke lyktes. Kabel-TV hadde ingen avtale med svensk TV. Noen lisensavtale kom ikke i stand før i 1984. Det var en viss urettferdighet i det, i og med at nærmere en halv million nordmenn klarte å ta inn svensk TV på direkten uten å være tilknyttet et kabelanlegg, og de betalte ikke lisensen. Nå rettet oppmerksomheten seg mer og mer mot satellitter, og en forventet snart både engelske og tyske kanaler.

I februar 1985 kom A/S Kabel-TV i søkelyset i en historisk rettssak. En person på Stjørdal ble tiltalt for tyveri av TV-signaler. Rett nok hadde slike tilfeller funnet sted i mange kabelnett, men dette var første gangen i Norgeshistorien at en slik sak ble prøvd for retten. Spørsmålet var om fjernsynssignaler var å anse for løvsøre. A/S Kabel-TV vant saken.

19. august 1985 dukket Stjørdal Nærkringkasting opp, med sending fra *Stjørdalsdagene* over kabel-TV. En ny epoke startet. A/S Kabel-TV var i utvikling. Og eldre utstyr måtte stadig fornyes, blant annet forsterkere.

I november 1986 var 1 650 abonnenter tilknyttet A/S Kabel-TV. Adresseavisen lurte på om kabel-TV hemmet kulturlivet, blant annet kinobesøket. Daværende kultursjef i Stjørdal, Jon-Anders Myrvang, svarte kategorisk *Nei* på det. Han mente dette tilbudet styrket kulturen på Stjørdal, og nevnte blant annet Stjørdal Næringskringkasting som hadde to sendinger i uka. *"Disse er flinke til å vise hva nettopp kulturlivet i Stjørdal har å tilby"*, sa kultursjefen til Adresseavisen. Harald Opdal, f. 1960, har arbeidet full tid i bedriften siden 1982. Han mener det var Roar Langslet under Willochregjeringen som opphevet TV-monopolet NRK hadde. I 1984-85 startet vanlige TV-sendinger over satellitt. KTV hadde prøvesendinger med Orbittle testsatellitt (OTS), men en kan vel si at satellittalderen startet for fullt sommeren 1986 med

Sky-Channel og Europa-TV. Tilknytningsprisen var nå kommet opp i 4 800 kroner, elleve år etter at det hele startet med rundt 1 200 kroner, en ganske så rimelig indeksutvikling.

Harald Opdal

Geir Bones

I september 1990 er det nye kluter i ledelsen av A/S Kabel-TV. En ny generasjon har overtatt, nemlig sønnene Harald Opdal og Geir Bones. Da hadde Geir jobbet på heltid i selskapet i tre år og Harald i åtte år. Selskapet har nå 2 100 abonnenter. Tross jappetid og store økonomiske problemer i landet, hadde det vært en rivende utvikling på 80-tallet hva gjelder fjernsynsteknologi og muligheter, som nok ikke engang optimistene Eivind Bones og Asbjørn Opdal hadde forutsett. Det som mest begynte som en hobby for fedrene, hadde blitt et stort og seriøst godt etablert firma for sønnene og deres familier. Nye kanaler og tilbud sto i kø. Det var til tider krevende å henge med, så fort gikk det. Filmnet, TV4, CNN, BBC, Childrens Channel og Discovery var navn som flimret på skjermen. Harald Opdal ble av Bladet den 8. september 1990 spurt om ikke metningspunktet er nådd? *"Tja, jeg vet ikke. En amerikansk undersøkelse viser at det optimale med hensyn til TV-kanaler en er i stand til å velge mellom ligger på ca. 30"*. Bladet avslutter med følgende: *"Vi synes det holder lenge med det"*. Ja, de skulle bare ha visst for 25 år siden!

Som det første kabelselskapet i landet kunne a/s Kabel-TV i 1997 tilby internett til alle sine kunder, og fra 1999 ble meter på meter byttet ut med fiberkabel. Forsterkere ble da eliminert. De shoppa kanaler direkte med produsentene. Slike som BBC, CNN, Eurosport sales org, Sky ch, Super ch og Super sport, Europa TV (de 4 siste eksisterer ikke lenger), TV3 med scansat, og mange flere. *"Det var alltid artig å ta imot viktige «business people» fra forskjellige metropoler til vårt hjemlige kontor på gården på Hell der vi holdt til den gangen"*, forteller Harald Opdal, *"det ble en mer gemyttlig atmosfære enn å møtes på et hotell"*. De flyttet kontoret til sentrum, Innherredsvegen 74, i 2002. Da var de fem ansatte på heltid. De flyttet tilbake i nytt bygg i oktober 2006 etter 18 måneders midlertidig tilhold i Kjøpmannsgt. 1.

I 2006 var 4 000 husstander i Stjørdal koblet til selskapets bredbåndsnett. 2000 av disse var også tilkoplede Internett via kabel. Kabel-TV valgte i 2006 å bytte linjeleverandør. Det gikk ikke smertefritt. Omleggingen bød på problemer, hvorpå over en tredjedel av kundene fikk trøbbel. NTE Bredbånd var på den tiden kommet på banen. Kabel-TV hadde likevel stor lojalitet blant sine kunder, og mistet få kunder på tross av massiv satsing fra NTE. Våren 2006 investerte Kabel-TV fem millioner og bygde sin egen digital TV-sentral, som et av de første kabelselskap i landet. Her ble kanalene mottatt og dekodet før de ble satt sammen i egne pakker og kodet med eget kodesystem før videresending på kabelnettet. Dette gjorde at vi

kunne "skreddersy" kanaltilbud etter kundenes ønske, så nisjekanaler og etniske kanaler kom også på lufta. Og etter hvert sendinger i HD-format (high definition). "Fortsatt ble det "shoppa" kanaler fritt, direkte fra programselskaper og rettighetshavere", sier Harald Opdal. Atter en gang åpnet det seg en ny verden. Antall kanaler var nå kommet opp i 65.

August 2002

Innherredsvegen 74

Juni 2015

Det var en rivende utvikling på Stjørdal (bokstavelig talt) og pr. 2010 var det ca. 5000 abonnenter tilknyttet kabelnettet. På det tidspunktet hadde de vært i fronten blant kabelnett for å innføre ny teknologi, som satellitt-TV, bredbånd internett, fiberteknologi, digital-TV etter hvert også med opptaksfunksjon og til slutt HD-tv. Det gikk med uhorvelig mange timer til utvikling, testing, modifisering og prøving igjen. Men den teknologiske utvikling stoppet ikke der, og nye funksjoner og tjenester var i anmarsj. De innså derfor ganske raskt at de hadde for få ressurser til drive dette frem alene, og søkte forskjellige samarbeidspartnere for utvikling. Trønderenergi kom inn på eiersiden i desember 2009, og sommeren 2010 ble a/s Kabel-TV formelt fusjonert inn i bredbåndsselskapet Loqal som da var datterbedrift av Trønderenergi. Trønderenergi solgte siden Loqal til Get, slik at det gamle Kabel-TV nå er en Get-bedrift. Og pr. september 2016 er de seks ansatte som har daglig oppmøte i Innherredsvegen.

Staben på Stjørdal pr. september 2016

F.v: Vegard Skjevik, Geir Bones, Harald Opdal, Erik Knutsen Bjørseth, Atle Myrvang og Willy Trehag.

Det var debatt den gangen TV kom til Norge, og det er debatt fortsatt. Slik vil det alltid være. Mange advarer stadig mot TV-preset, det å la seg styre. Det har vel alltid vært frykt for at altfor mange tilbud kunne passivisere. Et TV i hvert rom. Ett familiemedlem i hvert rom. En har i flere tiår snakket om satellittsirkuset, trusselen mot norske program og norsk kultur og om lettvinne mediashow og realityserier som stjeler folks samfunnsengasjement. Men hva er alternativet? Statskontrollerte meninger og ingen valgfrihet?

Tirsdag 14. juli 2015

Bak f.v: Geir Bones og Harald Opdal

Foran f.v: Aud Bones, Eivind Bones og Hardis Opdal

Og vi lar Harald Opdal få siste ord: "*Siden vi ofte jobbet med grøfting og montering var vi ikke alltid så stilig antrukket. Men det hendte vi fikk nye klær, og da ble vi ikke like lett gjenkjente blant folk. Jeg husker en gang. Vi hadde nettopp pakket ut og tatt på oss nye fine blå jakker, da vi fikk en feilmelding fra en kar på Stokmoen. Geir og jeg reiste ut og ringte på døra, men ingen kom for å åpne. Vi ante lyder innenfra, men etter flere runder på ringeklokka uten respons ruslet vi ned trappa og begynte å begi oss tilbake. Da ble døra røsket hardt opp og en skarpt stemme bak oss lurte på hva vi ville. Vi sa som sant var at vi kom på bakgrunn av en feilmelding på kabel-tv'n. – Åh, dæven, - ja kom inn. Æ trudd dokk kom fra Jehovas vitner!"*

Og slik endte historien om:

